

AİLE İÇİNDE KURAL BELİRLEME

Bireyin sosyalleşmeye başladığı ilk yer aile ortamıdır. Dolayısıyla birey, içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmek için gerekli kuralları ailede öğrenir. Kurallar, bir ortamın huzurlu, düzenli ve güvenli olabilmesi için gereklidir. Bu amaçlar doğrultusunda koyulmuş kurallar, doğru biçimde uygulanıyorsa bireylere yarar sağlar. Aileden okula, iş yerinden üst düzey devlet kurumlarına kadar birçok sosyal alanda kuralların olması ve bu kuralların uygulanması, bireylerin ve toplumun mutluluğu için önemlidir. Gerçekçi kural koymak için gerekli ilkeler şunlardır;

- Kişiler arası (anne-baba arasındaki) görüş birliği; Çocuğun eğitiminden sorumlu kişilerin görüş birliği içerisinde olması çok önemlidir. Annenin “yap” dediğine, babanın “yapma” demesi, diğer bir deyişle, çocuğun birinden taviz göremediği zaman diğerine gitmesi ve bunun sıklık derecesi zamanla çocuğun, isteklerini yaptırmada bu boşluğu kullanmasına neden olabilir. Kurallar konusunda, anne-babanın aralarında tutarlı bir anlaşmaya ulaşmış olmaları ve bu kuralları “tutarlı” bir biçimde uygulamaları gerekir.

- Tutarlılık; Tutarlılık, genel olarak, hangi davranış karşısında ne tür bir tutumla karşılaşılacağına önceden kesin olarak bilinmesidir. Önceden belirlenmiş kurallar, anne-babanın o anda yaşadığı duygu durumuna (mutlu ya da öfkeli olmak vb.) göre değiştirilmemelidir. Diğer bir deyişle, önceden konulan kurallardan taviz verilmemelidir; çünkü kuralların günden güne değiştirilmesi çocuğu kararsızlığa itebilir. Anne-baba arasındaki görüş birliği ve tutarlı davranışlar ancak “sürekli” olduğunda etkili olabilir.

- Süreklilik; Görüş birliği sağlamış ve bunu tutarlı bir biçimde uygulamaya koyma aşamasına gelmiş anne-babanın karşılaşılabileceği birkaç engel olabilir; bunlar, o güne kadar getirdikleri kendi tutum ve davranışlarını değiştirme güçlüğü, çocuklarının o güne kadar getirdiği yanlış davranış biçimleri, kontrol edilemeyen ve sürekli değişen dış etmenlerdir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, davranış değişikliğinin bir süreç olduğu ve belli bir dönemle kısıtlanmaması gerektiğidir.

-Uygulanabilirlik; Çocuk eğitiminde yapılan en yaygın yanlışlardan biri de kuralların sadece çocukları kapsamasıdır. Örneğin; çocuğa, “dağıtılanlar toplanacak” kuralını koyan anne, aynı kuralın kendisi için geçerli olmadığını düşünerek kimi zaman kendi odasını dağınık

bırakabilmektedir. Kuralların tüm aile üyelerini kapsıyor olması uygulanabilirlik oranını artırır. Aksi durumda, kuralın sadece kendisi için geçerli olduğunu düşünen çocuk, bunu kural olarak değil de ceza olarak algılayabilir ve kendisine haksızlık yapıldığını düşünebilir. Ayrıca, ailesinin kendisine koyduğu kuralın, aksi yönünde davranışlarını gören çocuğun, doğru-yanlış kavramı net oluşmaz. Ancak anne-baba, çocuğundan beklediklerini “genel kurallar” olarak ortaya koyarsa çocuk da evde kendisine adil davranıldığını hissedebilecektir.

Kural koymada bir diğer önemli nokta da, anne-babanın arkadaşları ve akrabalarının, çocuk eğitimi konusunda ne kadar bilgili ve deneyimli olsalar da, önerilerini uygulamanın her zaman etkili olmayabileceğidir. Diğer anne-babalar, uyguladıkları yöntemle çocukları üzerinde başarılı olmuş olabilirler, ancak bu, kullanılan yöntemin sizin çocuğunuz için de etkili olacağı anlamına gelmez. Bu nedenle, arkadaşlarınızın ya da akrabalarınızın önerilerine göre farklı yöntemler uygulamak, istediğiniz sonuçları vermeyebilir.

Aile içinde kural koyarken nelere dikkat edilmelidir?

☺ *Yaşına uygun kurallar koyun;* Denetimi üstlenme ve kural koyma sorumluluğu anne-babalara aittir. Yetişkinler çocukların bulunduğu ortamın güvenli olmasını sağlamak zorundadırlar. Bu nedenle gerekli durumlarda “hayır” sözcüğünü kullanmak gerekir. Çocukların özdenetimi öğrenene kadar anne-babanın yardımına ve desteğine gereksinimleri olduğu unutulmamalıdır.

☺ *Önemli kurallar konusunda onunla iş birliği kurun;* Anne-baba olarak koyacağımız kuralların neden gerekli olduğunu ve evdeki düzeni sağlamadaki etkisini önceden çocuğunuzla tartışmanız yararlı olacaktır. Eğer çocuk, anne-babasının gerçekten neyi hedeflediğini anlayabilirse bu kuralları içselleştirmesi çok daha kolay olacaktır.

☺ *Öfke nöbetlerinin işe yaramasına izin vermeyin;* Çocuklar sizin ilginizi çekmek, direncinizi kırmak ya da kendi isteklerini yaptırmak için bazen öfke nöbetleri geçirebilirler. Öfke nöbetleri, ağlama, yere yatıp kalkmama, bağırma ya da kapıları çarpma biçiminde gerçekleşebilir. Çocuğunuz, çok fazla yıkıcı olmadığı ve kendisine zarar vermediği sürece bu tür davranışları soğukkanlı karşılamak yararlı olacaktır. Anne-babanın tutarlı olması karşısında, çocuk da zamanla öfke nöbetinin işe yaramadığını görecektir ve bu davranışın istediğini yaptırmada etkili olmadığını fark edecektir.

☺ *Kaliteli zaman geçirirken kuralları göz ardı etmeyin;* Kaliteli zaman, hoşa giden, karşılıklı etkileşim içerisinde ve çocuğa odaklanarak geçirilen zamandır. ocuęunuzla birlikte kaliteli zaman geçirirken kurallardan ödün vermeyin. Eęlenceli etkinlikler sırasında bile kurallarınızı uygulamanız çocuğunuza kuralları uygulamada ne kadar tutarlı olduğunuzu gösterecektir.

Yukarıda saydığımız ilkeler doğrultusunda oluşturulan kurallar, anne-babanın, çocuğuna kazandırmak istediklerini, daha kolay, daha çabuk, daha az çatışmaya girerek, sorumluluk duygusunu geliştirerek ve daha verimli biçimde kazandırabilmesine yardımcı olur. Alınan bu önlemlere karşın, kural koymada ve uygulamada zorlanan anne-babaların konu ile ilgili uzmanlardan yardım almaları (okul psikolojik danışmanları vb.), onları hem rahatlatacak hem de etkili çözüm yolları bulabilmede kendilerine g kazandıracaktır.

